

Õiguskantsler

Põllumajanduse Registrate ja
Informatsiooni Amet
info@pria.ee

Meie 30.11.2020 nr 7-7/180939/2006650

Kohtuotsuse mõju PRIA halduspraktikale

Austatud peadirektor

Õiguskantsleri poole pöördusid talunikud murega, et hoolimata [Riigikohtu 29. septembri 2020. a](#)¹ lahendis antud õigusaktide tõlgendusest ei ole Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) pindalatoetuse taotluste lahendamise praktikat muutnud.

PRIA vastas õiguskantsleri nõuniku päringule (16.11.2020 kirjas nr 1-10/20/117-1), et amet jätkab pindalatoetuse taotluste lahendamist seniste põhimõtete järgi. Ühtlasi selgitas PRIA, et kavatseb küsida Euroopa Komisjonilt hinnangut Riigikohtu otsuses esitatud seisukohtadele ning selle hinnangu alusel kujundada edasise praktika.

Riigikohus leidis viidatud lahendis, et PRIA senine 50 puu ruudustiku meetodika kasutamine vaid puudealusel maal, mitte kogu põllul, mis ei arvesta loomade karjatamise võimalikkust, on olnud ekslik.² Toetusnõuetele vastava maa hindamisel tuleb arvestada keskmist üksikute puude arvu hektari kohta tervel põllul, samuti seda, kas põllul, kus kasvab mõni üksik puu, on võimalik loomi karjatada samamoodi nagu puudeta põllul.

Riigikohtu otsuse kohaselt ei saa PRIA toetusnõuetele vastavate maade hulgast jätta välja maid ja samuti ei saa määrata taotlejale halduskaristust nende maade eest, mille PRIA ise on eelnevalt kandnud põllumassiivide registrisse toetusõigusliku maana ning mida talunik on harinud PRIA määritud piirides nõuetekohaselt ja heas usus, teadmata, et PRIA on piirid valesti märkinud.³

PRIA-l tuleb täitevvõimu asutusena lähtuda põhiseaduses (PS) sätestatud õigusriigi põhimõttest, mis hõlmab ka õiguskindlust (PS § 10) ning võimude lahusust ja tasakaalustatust (PS § 4). Vaidluse kohtu ette viinud kaebaja toetusetaotlust lahendades järgis PRIA Riigikohtu otsuse juhiseid, kuid samasugust praktikat tuleb rakendada ka teiste sarnases olukorras olevate isikute suhtes.

¹ RKHKo 29.09.2020, nr [3-18-305](#).

² RKHKo 29.09.2020, nr [3-18-305](#) p 17.

³ RKHKo 29.09.2020, nr [3-18-305](#) p-d 11, 12.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Täitevvõim ei saa jätta tähelepanuta kohtu antud tõlgendusi õigustloovatele aktidele. Õigust mõistab kohus (PS § 146). Kohtu tõlgenduste järgimine annab igaühele selguse, kuidas üht või teist õigusnormi tuleb teatud olukorras mõista ja kohaldada.⁴ Kui täidesaatev riigivõim kohtu tõlgendusi eirab, ei võimalda see talunikel Riigikohtu otsuse järgi oma tegevust planeerida ja tekib vajadus oma õiguste maksmapanekuks kohtu poole pöörduda.

Lähtudes võimude lahususe põhimõttest, ei saa haldusvõim asuda ise kohtuvõimu asemele või arvestada kohtupraktikaga valikuliselt. Halduspraktikas tuleb lähtuda jõustunud kohtuotsusest. Eeskätt lahendab kohus küll konkreetset vaidlust, kuid riigi kõrgeima kohtu lahendid suunavad ka kohtupraktikat. Õiguskindluse põhimõttega ei ole kooskõlas olukord, kus haldusorgan jätab kohtu seisukohad tähelepanuta. Samuti ei saa pidada õigeks seda, et isik, kes soovib, et ka tema suhtes rakendatakse õigusnorme nii, nagu seda on teinud Riigikohus, peab pöörduma oma õiguste kaitseks kohtusse.

Halduspraktika, mis seab taotlejad ebasoodsamasse olukorda, kui kohtulahend ette näeb, tekitab küsimuse, milline on PRIA halduspraktika õiguslik raamistik, mis õigustab kohtu antud tõlgenduse eiramist, millisele õiguslikule tõlgendusele PRIA oma tegevuses tugineb ja kuidas peavad isikud oskama ette näha, et halduspraktikas lähtutakse teistsugusest tõlgendusest, kui kohtulahend määrab.

Jättes määramata pindalatoetused maadele, mis kohtulahendi tõlgenduse kohaselt tuleks siiski lugeda toetusõiguslikuks, paneb PRIA taluniku põhjendamatult ebasoodsasse olukorda. Ebasoodsamasse olukorda sattunud talunikel on küll enda õiguste kaitseks võimalik esitada vaie ja pöörduda (sh kahju hüvitamise nõudega) halduskohtusse, kuid nende kohtusse suunamine ei ole kooskõlas hea halduse tavaga – on ju Riigikohus samasugust olukorda juba käsitletud. Samuti tekitab halduspraktika, mis sunnib isikuid kohtusse pöörduma, täiendavat koormust nii PRIA-le, kui ka kohtutele.

Soovitan PRIA-l viivitamata välja selgitada, kui palju taotlejaid võib senise halduspraktika jätkumisel sattuda ebasoodsamasse olukorda. Neile toetusetaotlejatele tuleb makseotsuses selgelt teatada, et PRIA rakendab nende suhtes praktikat, mis ei ole Riigikohtu lahendiga kooskõlas. Ühtlasi tuleb põhjendada, miks kaldub PRIA toetuste määramisel Riigikohtu tõlgendusest kõrvale. Niisugusel juhul saab isik ise otsustada, kas pöörduda samuti kohtusse, et kohus hindaks tema juhtumi asjaolusid ja lahendaks vaidluse.

Kui PRIA on veendunud, et Riigikohtu lahendi järgne praktika rakendamine ei pruugi olla talunikele majanduslikult otstarbekas, tuleb seda ka taotlejatele öelda. Seejuures peaks selgitama, mis osas ja mis tingimustel võib praktika rakendamine osutada talunike jaoks ebaotstarbekaks (näiteks kui see võib talunikele kaasa tuua hilisema toetuse tagasimaksmise kohustuse).

Ühtlasi tuleks talunikele selgelt teada anda, et kuna PRIA rakendab nende jaoks ebasoodsamat praktikat, kui võimaldab kohtulahend, võib see jätta nad toetuseta, kui nad PRIA praktikat õigeaegselt ei vaidlusta.

---

⁴ RKPJKm 07.11.2014, nr [3-4-1-32-14](#) p 28: „Kohtuotsuse seadusjärgsuse eesmärgiks on seega välistada sama kohtuasja teistkordne lahendamine, kindlustades seeläbi lisaks õiguskindlusele ka õigusrahu. Kohtuotsus peab seda looma kestvalt olukorras, kus on pikemat aega valitsenud vaidlus selle üle, mis on õige “

Palun andke teada, kuidas PRIA kavatseb selle aasta makseotsuste tegemisel neid tähelepanekuid arvestada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Maaeluministeerium

Marje Kask 6 93 8427
marje.kask@oiguskantsler.ee